

Boris Magomedov, Sergey Didenko

Sinop Amphoraları ve Chernyakhov Kültürü

Chernyakhov kültürü, Goth'ların egemen topluluk olmasıyla birlikte, Avrupa'nın güneydoğusunda, üçüncü yüzyılın ikinci yarısından beşinci yüzyıla kadar geçen sürede gelişti. Bölgeye ithal edilen birçok ürün arasında Delakeu tipinde amphoralar da vardı. Bu amphoralar, neredeyse Karadeniz'in kuzey sahil şeridindeki bütün arkeolojik alanlarda tamamen hakimdir. Doğu Avrupa'nın iç kesimlerinde (denizden uzakta) Shelov F tipindeki daha küçük Herakleia amphoraları çoğunluktadır.

Delakeu amphoraları 75 ve 96 cm uzunluğundadır ve yapıldıkları kilin rengi açık veya koyu kırmızıdır. Benzer amphoralar üreten atölyeler Sinop'un eteklerinde, Demirci mevkiindedir. Bu bölgede üretilen benzer tip ve değişkenliklerdeki çeşitli amphoralardan sadece bir türün Delakeu'yla aynı şekilde olduğu görülmektedir. Bu tip, sadece Karadeniz'in güney kıyılarında az sayıda bulunan, D. Kassab Tezgör'ün tipolojisindeki C Snp I 1 tipidir. C Snp II ve III tipleri Karadeniz kıyısının bütününde görülmektedir [*Kassab Tezgör 2006*].

Sinop Tipi C Snp I 1 ve Delakeu amphoraları aynı şekillerde olmalarına rağmen, farklı killerden yapılmışlardır. Sinop ürünlerinin yapısında çoğu büyük olan siyah, parlak piroksen zerrecikleri, daha az sayıda kahverengi bazalt parçaları, kuvars ve bazen de mika gibi çok tipik katkı maddeleri bulunmaktadır. Delakeu amphoraları ise herhangi bir katkı maddesi eklemeksizin daha yoğun kilden yapılmışlardır, ancak bazıları doğal katkı maddeleri içermektedir. Bunlar yanma sırasında ortaya çıkan çok küçük, koyu renkte tanecikler, bazen mika ve gri lekelerle çevreli kireç taşı parçalarıdır. Bu farklı killer, çeşitli üretim merkezleri olduğunun göstergesidir. Genel dağılımları da farklılık göstermektedir. Bu nedenle Delakeu amphoralarının Sinop Tipi C Snp I 1'in bir benzetmesi olduğunu söyleyebilir ve bu amphoraları "sözde sinop amphorası" olarak adlandırabiliriz. Bu türlerin ortak buluntularından yola çıkıldığında, Delakeu amphoralarının dördüncü yüzyılın yarısı ile beşinci yüzyılın yarısı arasındaki dönemden kaldıkları anlaşılmaktadır. Doğu Avrupa'nın iç kesimlerinde, bu döneme ait sadece bir Sinop depolama kabı vardır. Bu kap, Kiev'e yakın bir bölgede, Chernyakhov sınırında bulunmuş olan, C Snp I 2 tipinde, kara kumlu kilden yapılmış bir amphoradır.

Sinop şarabının Chernyakhov bölgesine taşınmasına dördüncü yüzyılın ortalarında başlandığı görülmektedir. Artan talep üretimin de artırılmasını gerektirdi ve bu amaçla Karadeniz kıyısındaki başka bir yerde yeni bir üretim merkezi kuruldu. Şüphesiz, standart kaplar yapabilen çömlekçiler olan ustalar Sinop'tan getirildi. Bu yeni merkez muhtemelen şarapta kaliteden ziyade fiyat düşüklüğünün daha büyük önem taşıdığı kuzey *barbaricum* pazarına yöneldi. Bu olgu, muhtemelen "sözde sinop amphoraları" olan Delakeu tipindeki amphoraların Chernyakhov bölgelerinde ve barbar kontrolü altındaki diğer kentlerde (Delakeu amphoraları Olbia, Tyras, Tanais şehirlerinde diğer Sinop ürünleri ile birlikte görülmekteydi) çokça görülmesinin ve diğer antik kentlerde de bulunmamasının nedenini açıklar.